﴿ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴾

(خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْءَانَ وَعَلَّمَهُ)

القَاعِدَةُ النُّورَانِيَّةُ

راڤـەکـــردنـی

مامۆستا /نــرمین رحیم

نوسین و ئامادەکردنی

لانە محمد & دایکی پەیوەند

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمـٰنِ الرَّحِيمِ

پێشەکی

(القائدة النورانية) بریتی یە لەنوسینێکی ناوازەی زۆر بەکەڵکی (شیخ نور محمد حقانی) کەبەرنامەی حونجەی پیتەکانی عەرەبی و پێکەوە گرێدانی تیا داڕشتووە بۆفێربوونی جوان خوێندنەوەی قورئانی پیرۆز بە شێوەیەکی ڕاست و ڕەوان . شێخ نور لەساڵی (١٨٥٦ ز) لەهیندستان لەدایك بووە , لەسەرتاوە ئەم نوسینەی لەشێوازێکی سادەو سانا نوسی بۆ ئەو موسڵمانانەی غەیری عەرەبن , بەڵام دواتر ئەندازیار (محمد فاروق محمد الراعی) کەشێخ با پیری دایکیەتی , توانی بەشێوەیەکی ڕێك و پێك دروست پەرەی پێبدات و ئەم بەرهەمەی لێ دەرچێت .

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الدَّرْسُ الأَوَّل

حُرُوفُ الهِجَاءِ المُفْـرَدَة

ا ألف	ب با	ت تا	ث ثا	ج جيم
ح حا	خ خا	د دال	ذ ذال	ر را
ز زا	س سين	ش شين	ص صاد	ض ضاد
ط طا	ظ ظا	ع عين	غ غين	ف فا
ق قاف	ك كاف	ل لام	م ميم	ن نون
و واو	ه ها	ء همزة	ى يا	ے يا

الدرس الاول   وانەی یەکەم

پێناسەی پیت : - بریتی یە لەدەربڕینی دەنگێك کە پشت دەبەستێت بەدەرچەیەکی (مُحَقَّق) یان(مُقَدّر) .

دەرسی یەکەم فێری چیمان دەکات؟بۆنمونە(أ) ئەلف (ب) با (ج) جیم
و//فێری ناوە ئەسڵی یەکەی پیتەکانمان دەکات .
وەنابێت همزە لەدوای پیتەکان دروست بکەین بڵێین (باء) یان نابێ بڵێین (تاء)
پیتەکانی زمانی عەرەبی بەدووشێوە پۆلێن کراون :
پیتەکانی هیجائی بەشێوەی وتراو (**منطوقە**) (٢٩) پیتن
٦پیتی قورگاویمان هەیە:
أ - پیتەکانی هیجائی (بەشێوەی وتراو)منطوقە (٢٩) پیتن .
شێوەیەکی دیکەمان هەیە پێی دەوترێ الحروف ئەبجدی (شێوەی نوسراو) (٢٨) پیتن .

جیاوازیە کەیان ئەوەیە لەشێوەی وتراودا(منطوقە) (ئە لِف) پیتێکەو هەمزەش پیتێکە بەجیا

بەلاَم لەشێوەی نوسراودا (مکتوبە) هەمزە دەچێتە سەر ئە لِف

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

جیاوازی لەنێوان حروف هیجاء و حروف ئەبجدی چیە؟
حروف هیجاء:
① ٢٩پیتی هەیە
② وە پێی دەوترێ منطوق بە وتراو
★★★★★★★★★★★★★
٦پیتی قورگاویمان هەیە:
① [ء - هـ]
② [ع - ح]
③ [غ - خ]
★★★★★★★★★★★★★

٢پیتی مینگەدارمان هەیە:
[ن - م] دوو پیتی مینگەدارن

٤پیتی لێودارمان هەیە:
[ف - و - ب - م]
نابێت پیتی واو قەڵەو بکەین وە بۆ پیتی واو لێوی خوارەوەمان زیاتر خر دەکەینەوە لەلێوی سەرەوە ئەگەر لێوی سەرەوە زیاتر کۆبکەین ئەوا پیتی واوەکەمان قەڵەو دەردەچێت پیتی [ب]تەڕ: ئەگەر لێوە تەرەکەمان بدەین بەیەکا ئەوا پیتی [ب] زۆر جوان دەردەچیت. میمی وشک:ئەگەر پیتی میم لەلیوی وشک دەری بکەین ئەوا قەڵەو دەردەچێت بەڵام ئەگەر لەلێوە تەڕەکە دەری کەین.
ئەوا میمی جوان و ناسکمان بۆ دەردەچیت. نابێت پیتی [جیم] بە [چ] دەری بکەین ئەبێت ناوراستی زمان بدات لەمەڵاشوو ئەوا پیتی جیمیکی جوان دەردەجێت، وەپیتی[ف]لەناو سکی لێودایە
پیتمان هەیە بە دوو حرف تەواو دەبێت.
نموونە//[با]
وەپیتمان هەیە بەسێ حرف تەواو ئەبێت.
نموونە//[جیم]
ڕەنگە سورەکان ناوە ئەسلێکەی پیتەکانە بەڵام ڕەنگە ڕەشەکان فێری ئەوەمان دەکات چۆن پیتەکان دەنوسرێت. پیتە قەڵەوەکان ئەبێت لەقورگ دەربچێت نابێت لەناو دەم پەنگ بخواتەوە.
واوی صغیرەمان هەیە بەشێوەی واو نوسراوە بەڵام بچوکە. ئەلفی صغیرەمان هەیە بەشێوەی الیف نوسراوە بەڵام بچوکە لەم دەرسە پیتێکمان هەیە زیادەیە چ پیتێکە؟ پیتی [یا]یە یاکەش یای صغیرەیەکاتێک لەقورئان ئەیبینین ئاوا نوسراوە بۆیە ئەبێتە صغیرە.

مخارجی گشتی هەیە لەگەڵ مخارجی تایبەتی.
(1)مخرجی الجوف:لە سێ پیت پێک هاتوە ئەویش [ا - و - ی]مقدرە
(2)مخرجی الحلق: ٣بەشە
١/اقصی الحلق/ [ء - هـ]
٢/وسط الحلق/ [ع ــ ح]
٣/ادنی الحلق/ [غ ــ خ]
ئەبێت لەکاتی پیتە قەڵەوەکان جوان قورگمان بکەینەوە لەهەڵەکانی پیتە قەڵەوەکان لێومان بەرەو دەرەوە ئەروات.
(3)مخرجی اللسان:
١/اقصی اللسان:[ق - ك] ئەم دوو پیتە دراوسێی یەکن

٢/وسط اللسان:[ج ـ ش ـ يـ]
٣/حافه اللسان:[ضاد ـ لام]
٤/طرف اللسان:[س ـ ص ـ ز ـ ظ ـ ث ـ ذ]

نابێت لەپیتی ضاد زمانمان دەربجیت وە نابێت پیتی لامەکە بکەینە قلقلە.
پیتی [س ـ ز ـ ص] پێی دەوترێ زەنگەدار
پیتی [ظ ـ ذ ـ ث] پێی دەوترێ لیك دار.

الدَّرسُ الثّاني

حُرُوفُ الهِجاءِ المُرَكَّبَة

ا	لا	لا	با	لا	ل
لا	لح	لا	بلب	ك	لك
كب	كب	كا	كا	بكت	تكث
ب	ت	ث	ن	ى	با
نا	تا	يا	ثا	بس	يس
نس	تس	ثس	ثج	تح	نخ
يح	بج	يم	بم	نم	تم
ثم	بى	يى	نى	تى	ثى
نبل	تنل	بيل	يتل	ثتل	نبن

بن	تين	يتن	ثن	ج	ح
خ	حث	خب	جت	تحت	يجب
بخت	ة	ه	بة	يه	ته
نة	ـهـ	يهب	بها	بهم	د
ذ	جد	خذ	ر	ز	جر
خز	ـر	ـز	ير	تز	س
ش	سل	شل	ص	ض	ط
ظ	صب	طب	ضا	ظا	ع
غ	ء	عز	غر	صع	ضغ
بعد	تغذ	أ	ؤ	ئ	ف

الدرس الثاني   وانه ی دووەم

مرکب/واتـا پێکەوە لکاو:

ئەو ئەوپیتانەی لەوانەی یەکەم دا خوێنران بەتەنهایی ، لێرەداپێکەوە لکێنراون بۆئەوەی قوتابی بەپێکەوە لکاوبیان ناسێتەوەو بتوانێت حونجەیان بکات .

بۆنمونە: (بـلــب) کەحونجەی دەکات دەڵێت : (با لام با) .

وە(بس) کەحونجەی دەکات دەڵێت : (بـا سـین)

ه:ئەم پیتە بە [ها]دەخوێندرێتەوە

ة:ئەم پیتە بە[تا]دەخوێندرێتەوە

هە روەها ئەو پیتانەی بەشێوەی جیاواز دووبارە بونەتەوە بۆئەوەی قوتابی لەشێوە

جیاوازەکانی نوسینی ئەوپیتانە فێربێت وەک : **لا خوێندنەوەکەی : لام ألِف**

لا خوێندنەوەکەی : لام ألِف ، لا خوێندنەوەکەی : لام ألِف

کا خوێندنەوەکەی کاف ألِف ، کا خوێندنەوەکەی : کاف ألِف

هەموو پیتەکان ئەبێت یەک حرەکەی بدەینێ وتا هەمووی ٢ حرەکە نابێت لە ٢حرەکە زیادی بکەین. لەکاتی پیتی [عین] هەنێ کەس یاکەی مشدد دەکات نابێت وای لێی بکەین

هەمزە پیتێکی قورسە چوە هەر ماڵێک خۆی ئەبێتە صاحب ماڵ همزە دەجێتە سەر پیتەکانی [ا ـ و ـ ی] چوە سەر ئەم سێ پیتە ئەوا بە همزە دەخوێندرێتەوە پیتەکەی ژێری بێدەنگ دەکات.

جیاوازی لەنێوان همزە و الِف چیە؟

★همزە:

①همزە بەحرەکەو ساکن دێت.

②همزە لەکەڵ الیف سیفەتی جیاوازە مخرجی محققە سیفەتەکانی[شیدە ــ استفال ـ مرققیشە]

③همزە لەسەرەتای وشەوە دێت.

④همزە دائیمەن سیفەتی خۆی دەوێت نایەڵیت هیچ سیفەتێک زاڵ ببێتە سەری همزە بەهیج بارێك ناگورێت .

①الـیف دائیمەن بەساكن دێت.
②لەسەرەتای وشە نایەت بۆ لەبەر ئەوە ساكنە عرەبیش رازی نابێت بەساكن دەست پێی بكرێت.
③الـیف پیتێكی مەداویە مخرجی مقدەرە.
④الیف سەیری پێش خۆی دەكات.
جیاوازی لەنێوان دەرسی یەكەم و دووەم چیە؟
دەرسی یەكەم:
①فێری ناوە ئەسلێكەمان دەكات.
②هەر خانەیەك لەدەرسی یەكەم دوو حەڕەكە درێژی دەكەین.
دەرسی دووەم:
①هەمان شێوە لەدەرسی دووەم هەرخانەیەك یەك حەڕەكە درێژی دەكەین.
②بەڵام یەك پیت ١حڕەكە درێژی دەكەین.

فقل	فو	قو	و	ق
حم	م	م	يف	قفل

تمت	تم	لم

الدَّرسُ الثالث الحُرُوفُ المُقَطَّعَةُ

الٓمٓر	الٓر	الٓمٓصٓ	الٓمٓ
طسٓمٓ	طه	كٓهيعٓصٓ	
حمٓ	صٓ	يسٓ	طسٓ
نٓ	قٓ	حمٓ ۝ عٓسٓقٓ	

بَعْدَ الإنتِهَاء مِن الدَّرس الثاني وَالثالث (الحُروف المُرَكَّبة وَالمُقَطَّعَة) يجبُ أن تكونَ لَدى الطَالب القُدرة فِي مَعْرِفَة وَتَمييز أيِّ حَرْفٍ مِن حُروف القُرآن مِن غير تَرَدُّدٍ فَمَثلاً قَولُه تعَالى: ﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ﴾ يَقرَأهُ الطَّالِبُ بالصُّورة التَّالِيَة بِلا تَرَدُّدٍ: ع م ي ت س ا ء ل و ن.

الدرس الثالث وانەی سێیەم

المقطعه:واتــا پیتە پچر پچراوەکان یان پارچە پارچەکراوەکان . دائیمەن ئەم پیتانە لەسەرتای سورەتەوە دێن لە ٢٩سورەت بەم پیتە پارچە پارچاویانە دەست پێی دەکات. وە (١٤) پیتن ئەم پیتەپچڕاوانە کەکۆی نیوەی پیتەکانی زمانی عەرەبین .

مد لازم//درێژکردنەوەی مەدە ، دەمکردنەوەی نیە

مد لازم حرفی// ٦حەرەکە درێژ دەکرێتەوە

ئەم دەرسە دەکرێت بە ٤بەش:

①الیف/ لامد فیها [واتــا هیچ درێژ ناکرێتەوە]

②هەرپیتێکمان لەم دەرسە ئەگەر ناوە ئەسڵیکەی بە دوو وشە دەست پێی هاتبوو ئەوا پێی دەڵێت[مد طبیعی].

نموونە ///[حا ــ یا ــ ط ـ ها را ـ] کۆبووتەوە لە وشەی [حی طهر] ئەم پیتانە دوو حەڕەکە درێژی دەکەین

③هەر پیتێکمان بە سێ پیت بە ناوە ئەسلێکەی هات ئەوا ٦حەڕەکە درێژی دەکەین پیتەکانی بریتیە: [س ـ ن ـ ق ـ ص ـ ل ـ ک ـ م] کۆبۆتەوە لەوشەی [سنقص لکم] ئەم ٧پیتە [٦] حەڕەکە درێژی دەکەینەوە [مد لازم حرفی مثقل]

④عین// پێی دەوترێ توسط بە[٤ یان ٦] حەرەکە درێژ دەکرێتەوە وە پێی دەوترێ بینیە.

★★★★★★★★★★★★★★★

مد لازم مثقل و مخفف چیە؟

هەرکاتێ ادغام رووبدات ئەوا ئەبێتە [مثقل]

هەرکاتێ ادغام روونەدات ئەوا ئەبێتە [مخفف]

الــم : بەم شێوە دەخوێنرێتەوە: ئەلف لام – میم

لام میم

لامی میمەکە گەیشتوە بە میم لێرە ادغام شفوی رووئەدات کەواتە ئەبێتە [مد لازم حرفی مثقل]

الــمص

لام میم

لامی میمەکە گەیشتوە بە میم لێرە [مد لازم حرفی مثقلە]

وە میمیش گەیشتوە بە یتی صاد لێرە [مد لازم حرفی مخففە]
کاتێك دەڵێن میم
یائی میمەکە: ئەگەر مینگە چوە لوتمان ئەوا هەڵەیە بەڵام ئەگەر مینگەکەی نەچوە لوتمان ئەوە راستە.
{ حم عسق }
نونی عەینەکە گەیشتوە بە سین ئەوا اخفایەکی مخففی هەیە دەرەجەی توسطە .
عین گەیشتوە بە سین ئەبێتە [مد لازم حرفی مخفف]
بەڵام لەلای شاطبیەکان پێی دەوترێ [شبە المثقل]
پیتەکانی مقطعە کامانەن؟ بریتیە لە [نص حکیم قاطع لە سر] پێک هاتوە لەم پیتانە :-
الم..مدلازم حرفی موثەقەل
المص...ئەلیف لام میم★ مدلازم حرفی موثەقەل★
میم صاد.★مەد لازم حرفی مخفف★
الر..★مەد لازم حرفی مخفف★
المر..ئەلیف لام میم★مەدلازم حرفی موثەقەل★
میم ڕا★مەد لازم حرفی مخفف
کهیعص★مەد لازم حرفی مخفف
طه★مەد لازم حرفی مخفف
طسم★طا سین★★مەد لازم حرفی مخفف
سییمیم★★ مەد لازم حرفی موثەقەل
طس★★مەد لازم حرفی مخفف
یس★★مەد لازم حرفی مخفف
صاد★★مەد لازم حرفی مخفف
حم★عسق★★مەد لازم حرفی مخفف
قاف★مەد لازم حرفی مخفف
نون★★مەد لازم حرفی مخفف

- ئەم پیتانە هەیانە یەک پیت بەتەنهاهاتووە وەک: (ق ن ص)
- هەیانە دووپیت پێکەوە لکاون ، وەک: قٓ نٓ صٓ
- هەیانە سێ پیت پێکەوە لکاون وەک : حمٓ یسٓ طـه طسٓ

- هەیانە چوارپیت پێکەوە لکاون وەک :المص المر
- هەیانە پێنج پیت پێکەوە لکاون وەک : كٓهيعٓصٓ

الدَّرسُ الرَّابع

الحُرُوفُ المُتَحَرِّكَةُ (الحركات ـَ ـِ ـُ)

أَ	إِ	أُ	هَ	هِ	هُ	عَ	عِ
عُ	حَ	حِ	حُ	غَ	غِ	غُ	خَ
خِ	خُ	قَ	قِ	قُ	كَ	كِ	كُ
جَ	جِ	جُ	شَ	شِ	شُ	ىَ	ىِ
ىُ	ضَ	ضِ	ضُ	لَ	لِ	لُ	نَ
نِ	نُ	رَ	رِ	رُ	طَ	طِ	طُ
دَ	دِ	دُ	تَ	تِ	تُ	صَ	صِ
صُ	سَ	سِ	سُ	زَ	زِ	زُ	ظَ
ظِ	ظُ	ذَ	ذِ	ذُ	ثَ	ثِ	ثُ

الدرس الرابع وانەی چوارەم

(الحروف المتحريكه) الحركات فتحه - كسرە -ضمه
راى متحريكه ناسكه لەبەر ئەوە كسرەى لەژێرە
را ئەگەر كسرە لە ژێر بوو ئەوا ناسكە بەڵام ئەگەر
راى الضمه و الفتحه لەسەر بوو ئەوا قەڵەوە

دەرسی چوارەم بریتیە لەحرکات (الفتحه - الكسرە - الضمه) :-

1. **الفـتحـه: واتــا(كچى الِف)**
2. **الكسرە: واتــا(كچى يا)**
3. **الضمه:واتــا (كچى واو)**

القــاب الحروف:

1. **(ق - ك)⟵ الحروف الـهـويـه**
2. **(ش - ج -یای غیر مەدی) ⟵الحروف الشجرى**
3. **(ل - ن -ر)⟵ الحروف الـذلـقـيـه**
4. **(ط - د -ت) ⟵ الحروف الـنـطـعـيـه**
5. **(ص - س - ز) ⟵ الحروف الاسـلـيـه**
6. **(ظ - ث - ذ)⟵ الحروف الــثوية**
7. **(ف - ب - و - م)⟵ الحروف الشـفـوي**
8. **(ء - هــ - ع - ح - غ - خ)⟵ الحروف الحـلـقــيـه**
9. **(ض) لەقەبی نیە بەڵام ئەچێتە سەر سیفەتەکەی ⟵ إسـطـالـه**
10. **(ا - و - ى)⟵الحروف الجوفيه يان المديه**

(ق - ك) لەبەر ئەوە یەک لەقەبیان هەیە لەقورئان ئەگەر سێ پیت یان دوو پیت یان بەیەکەوە هاتن ئەوا پیتی یەکەم ساکنە ناحوێندرێتەوە پیتی دووەم واتا شدەی دەکەین.

نـمـونـه// نـخـلـقكم
(ل - ن - را) لەبەر ئەوە یەک لەقەبیان هەیە لەقورئان ئەگەر سێ پیت یان دوو پیت یان بەیەکەوە هاتن ئەوا پیتی یەکەم ساکنە ناحوێندرێتەوە پیتی دووەم واتا شدەی دەکەین.
نـمـونـه//من ربك ــ قل ربی

(ط - د - ت) لەبەر ئەوە یەک لەقەبیان هەیە لەقورئان ئەگەر سێ پیت یان دوو پیت یان بەیەکەوە هاتن ئەوا پیتی یەکەم ساکنە ناحوێندرێتەوە پیتی دووەم واتا شدەی دەکەین.
نـمـونـه// فامنت طایفة

(ظ - ث - ذ) لەبەر ئەوە یەک لەقەبیان هەیە لەقورئان ئەگەر سێ پیت یان دوو پیت یان بەیەکەوە هاتن ئەوا پیتی یەکەم ساکنە ناحوێندرێتەوە پیتی دووەم واتا شدەی دەکەین.
نـمـونـه// إِذ ظـلـم - یلث ذلك

(و - ب - م)لەبەر ئەوە یەک لەقەبیان هەیە لەقورئان ئەگەر سێ پیت یان دوو پیت یان بەیەکەوە هاتن ئەوا پیتی یەکەم ساکنە ناحوێندرێتەوە پیتی دووەم واتا شدەی دەکەین.
نـمـونـه//إِركب معنا

فَ	فِ	فُ	وَ	وِ	وُ	بَ	بِ
بُ	مَ	مِ	مُ	الدَّرسُ الخامِسُ		الحُرُوفُ المُنَوَّنَة التنوين ـً ـٍ ـٌ	
مًا	مٍ	مٌ	بًا	بٍ	بٌ	وًا	وٍ
وٌ	فًا	فٍ	فٌ	ثًا	ثٍ	ثٌ	ذًى
ذٍ	ذٌ	ظًا	ظٍ	ظٌ	زًا	زٍ	زٌ
سًا	سٍ	سٌ	صًا	صٍ	صٌ	ةً	تٍ
ةٌ	دًى	دٍ	دٌ	طًا	طٍ	طٌ	رًا
رٍ	رٌ	نًا	نٍ	نٌ	لًا	لٍ	لٌ
ضًا	ضٍ	ضٌ	يًا	يٍ	يٌ	شًا	شٍ
شٌ	جًا	جٍ	جٌ	كًا	كٍ	كٌ	قًا

الدرس الخامِس وانەی پێنجەم

وانەی پێنجەم باسی نونی ساکین وتەنوین ئەکات:

نونی ساکن چیە؟ ئەو نونەیە خاڵیە لەحرەکە واتا حرەکەی لەسەر نیە فتحە و کسرە و ضەمەی لەسەر و ژێری نیە .

لەکاتی خوێندنەوەی حەرەکەکان لەدەرسی پێنجەم ئەوا ئەبێت بڵێین فتحە تەین ـً یان کسرەتەین ـٍ یان ضمە تەین ـٌ

نابێت بڵێین فتحەتین یان کسرەتین یان ضمەتین.

جیاوازی لەنێوان نونی ساکن و تەنوین چیە:

1. حرەکە وەرناگرێت.
2. لەناوەڕاست وکۆتای کردار وناو پیتەکان (افعال★اسماء★حروف) دا دێ.
3. لەکاتی گەیاندن و وەستانیش دەخوێنرێتەوە
5. وە جێگیرە لە ووتن و ڕۆیشتنیش.
6. نونێکی ئەصلیە

★★★★★★★★★★★★★

- تەنوین :-

1. نونێکی زائدە .
2. تەنها لەکۆتای ووشەدا دێ.
3. وەتەنها لەکۆتای ناو دێ تەنها لەدوو فعل دا هاتوە(لنسفعا....لیکونا)) .
5. لەکاتی گەیاندن دەخوێنرێتەوە.بەڵام لەکاتی وەستان نامێنێ.
6. تەنها لفظ دەکرێ دەخوێنرێتەوە نانوسرێ.
7. بەشێوەی فەتحەتەین دەنوسرێ.نانوسرێ تەنوین.
8. سێ پیتمان هەیە [الِف - الـِف مقصورە یان اِلفی خەنجری - هەمزە] لەتەنوین ئەگەر لەسەری بوەسەین ئەوا ئەبێتە مدی عیوظ ٢حەرەکە درێژ دەکرێتەوە. وە نونی ساکین وتەنوین چوار حوکم لەخۆ دەگرێ .

الفرق بين النون الساكنة والتنوين؟

النون الساكنة	التنوين
١/ تكون اصلية من بنيةِ الكلمة مثل انعام تكون زائدة عن بنية الكلمة مثل انفلق	١/ لا يكون الا زائدا مثل احدً، لهبٍ ـ افواجاً
٢/ ثابتة لفظا (النطق) وخطا (الرسم او الكتابة)	٢/ ثابت لفظا فقط (فلا يرسم نونا)
٣/ ثابتة وصلا ووقفا	٣/ ثابتة وصلا
٤/ تكون في الاسماء مثل (الانهار) والافعال مثل (انعمت) الحروف مثل(من)	٤/ لا تكون الا في الاسماء التي تقبل التنوين ويستثنى (ليكونا . لنسفعا)
٥/تكون في وسط الكلمة (انعمت) واخرها (من)	٥/لا يكون الا اخر الكلمة
٦/علامته (نون خالية من الحركة ،اوراس الحاء الصغيرة)	٦/ علامته (الفتحتان . الكسرتان . الضمتان)

١ - الاظهار: واته ئاشكرا كردن.

واته دەرکردنی نونی ساکین وتەنوینلەجێگەی خۆیانەوە بەجوانی نونەکە دەخوێنرێتەوە کاتێك دەگاتە نونی ساکن و تەنوینەکان + [ء-ها-ع-ح-غ-خ] = الاظهار

پیتەكانی حلق[ء-ها-ع-ح-غ-خ]

نمونە// من ءَامن

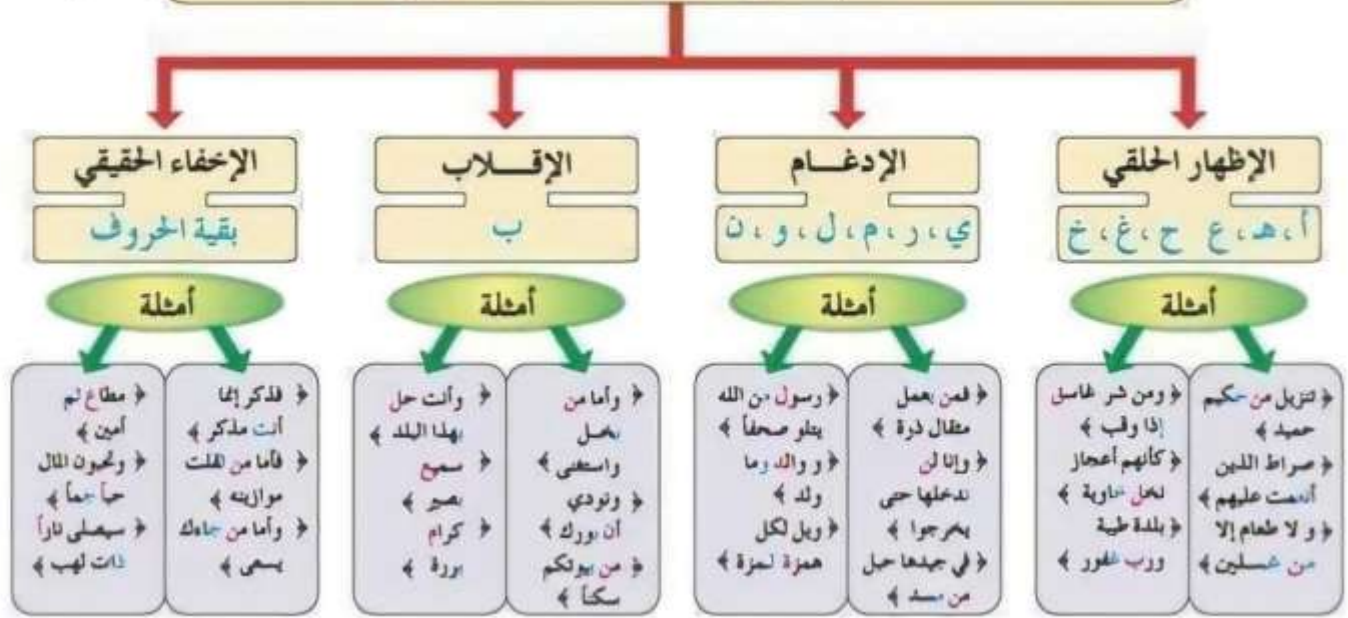
٢- الادغام:
واتە تێهەڵكێش كردن.واتە تێهەڵكێش كردنی نونی ساكین وتەنوین كاتێك دەگات بەپیتەكانی
نونی ساكن و تەنوینەكان + یرملون = الادغام
[ی-ر-م-ل-و-ن] كۆكراوەتەوە بە [یرملون]
ادغامیش ئەبێ بەدوو بەشەوە:
ادغام كامل بغنە
(م - ن - ل - ر)میم ونون كامل بەغنەیە.
نموونە//[من رَبكم -غفورًا رَحیما]
[لام ورا] كامل بێ غنەیە.بێ مینگەیە.
ادغام ناقص بغنە (ی - و)
نموونە//[من وَال - سجدًا وَقلنا]

٣- الاقلاب
اقلاب بریتیە لەگۆڕینی نونی ساكین وتەنوین كاتێك كاتێك دەگات بەپیتی با گۆڕینی بۆ میمێكی شاراوەی بەمینگە.
نونی ساكن + پیتی ب = اقلاب
نموونە// من بعد = میم بعد
٤- الاخفاء
بریتیە لەشاردنەوەی نونی ساكین وتەنوین كاتێك
دەگات بە پیتەكانی((ص ★ذ ★ث ★ك ★ج ★ش★ ق★ س ★د ★ط ★ز ★ف★ ت ★ض ★ظ))
نونی ساكن و تەنوینەكان+ ١٥پیتەكەی دیكە =اخفاء
وە ئەگەر نونی ساكن یان تەنوینەكان گەیشت بەپیتە قەڵەوەكان[خص ضغط قظ] ئەوا اخفاكەمان لەوحاڵەتە قەڵەوە.
نموو
نە//[خلیفةً قَالو - بعوضةً فَما]

أحكام النون الساكنة والتنوين
الإظهار الحلقي
أ ، هـ ، ع ، ح ، غ ، خ
أمثلة
﴿ تنزيل من حكيم حميد ﴾
﴿ صراط الذين أنعمت عليهم ﴾
﴿ ولا طعام إلا من غسلين ﴾
﴿ ومن شر غاسق إذا وقب ﴾
﴿ كأنهم أعجاز نخل خاوية ﴾
﴿ بلدة طيبة ورب غفور ﴾
الإدغام
ي ، ر ، م ، ل ، و ، ن
أمثلة
﴿ فمن يعمل مثقال ذرة ﴾
﴿ وإنا لن ندخلها حتى يخرجوا ﴾
﴿ في جيدها حبل من مسد ﴾
﴿ رسول من الله يتلو صحفاً ﴾
﴿ ووالد وما ولد ﴾
﴿ ويل لكل همزة لمزة ﴾
الإقلاب
ب
أمثلة
﴿ وأما من بخل واستغنى ﴾
﴿ ونودي أن بورك ﴾
﴿ من بيوتكم سكناً ﴾
﴿ وأنت حل بهذا البلد ﴾
﴿ سميع بصير ﴾
﴿ كرام بررة ﴾
الإخفاء الحقيقي
بقية الحروف
أمثلة
﴿ فذكر إنما أنت مذكر ﴾
﴿ فأما من ثقلت موازينه ﴾
﴿ وأما من جاءك يسعى ﴾
﴿ مطاع ثم أمين ﴾
﴿ وتحبون المال حباً جماً ﴾
﴿ سيصلى ناراً ذات لهب ﴾

النون الساكنة والتنوين

الحكم الأول: الإظهار

الإظهار: هو إخراج كل حرف من مخرجه من غير غنة، وحروفه (ستة) فقط.

فإذا وقع حرف من هذه الحروف بعد النون الساكنة، من كلمة أو من كلمتين أو بعد التنوين، كان الحكم إظهارا حلقيًا

أمثلة لحروف الإظهار

حروف الإظهار	الأمثلة من كلمة	الأمثلة من كلمتين	الأمثلة مع التنوين
ء	يَنْئَوْن	مَنْ ءَامَنَ	كُلٌّ ءَامَنَ
هـ	مِنْهُم	مِنْ هَادٍ	جُرُفٍ هَارٍ
ع	أنْعَمْتَ	مِنْ عِلْمٍ	حَكِيمٌ عَلِيمٌ
ح	يَنْحِتُونَ	مِنْ حَكِيمٍ	مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ
غ	فَسَيُنْغِضُونَ	مِنْ غِلٍّ	قَوْلاً غَيْرَ
خ	والْمُنْخَنِقَةُ	مِنْ خَيْرٍ	عَلِيمٌ خَبِيرٌ

قاعدة نورانية

نرمين رحيم

النون الساكنة والتنوين

الحكم الثاني: الإدغــام

الإدغام: هو إدخال حرف ساكن بمتحرك، ليكونا حرفا واحدا مشدّدا، فإذا وقع بعد النون الساكنة أو التنوين أحد هذه الحروف (ي ، ن ، م ، و) كان الحكم إدغاما بغنة، وإذا وقع بعدها (ل ، ر) كان الحكم إدغاما بغير غنة

أمثلة لحروف الإدغام

الحرف	مع النون الساكنة	مع التنوين	
يـ	مَن يَقُول	بَرقٌ يجْعَلون	إدغام بغنة
ن	مِن نِعمَة	يومئذٍ نَاعِمة	إدغام بغنة
مـ	من مَال اللَّه	لُؤلُؤاً منثُورا	إدغام بغنة
و	مِن وَالٍ	ولكُلٍّ وجْهَة	إدغام بغنة
لـ	مِن لدُنه	فسَلامٌ لك	بغير غنة
ر	من ربّهِم	غفُورٌ رحِيم	بغير غنة

هناك أربع كلمات في القرآن حروفها حروف الإدغام ولكن لا تدغم وتسمى إظهارا مطلقا

دُنْيا

بُنْيان

قِنْوَانٌ

صِنْوان

شرط الإدغام أن يكون من كلمتين، وأن تكون النون الساكنة في آخر الكلمة الأولى، وحرف الإدغام في أول الكلمة الثانية

7

النون الساكنة والتنوين

الحكم الثالث: الإقــلاب

الإقلاب: قلب النون الساكنة أو التنوين: ميما عند الـ (ب) مع مراعاة الغنة والإخفاء وللإقلاب حرف واحد وهو الـ (ب).

أمـثـلـة للإقلاب

الحرف	مثال من كلمة	مثال من كلمتين	مثال مع التنوين
ب	أَنۢبِئْهُم	أَنۢ بُورِكَ	سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ
	لَيُنۢبَذَنَّ	مِنۢ بَعْدِ	زَوْجٍۢ بَهِيجٍ

قاعدة نورانية

نرمين رحيم

8

النون الساكنة والتنوين

الحكم الرابع: الإخفاء

الإخفاء: هو النطق بحرف، بصفة بين الإظهار والإدغام، من غير تشديد، مع بقاء الغنّة، ويسمى إخفاءًا حقيقيا، (لأنه لم يتقيد بحلق أو شفة).

وله خمسة عشر حرفا: (ص ذ ث ك ج ش ق س د ط ز ف ت ض ظ).

أمثلة للإخفاء

الحرف	مثال من كلمة	مثال من كلمتين	مثال مع التنوين
ص	مَنصُورًا	أن صَدُّوكُمْ	رِيحاً صَرْصَرًا
ذ	وَأنذِرهُمْ	مَن ذا الّذِي	ظِلٌّ ذِي ثلاثٍ
ث	وَالأنثَى	فَمَن ثَقُلَت	ماءاً ثَجَّاجًا
ك	أنكالاً	مَن كَانَ	كِتَابٌ كَرِيمٌ
ج	فَأنجَيْنَاه	مِن جِبالٍ	فصَبْرٌ جَمِيلٌ
ش	مَنشُوراً	إن شَاءَ	غَفُورٌ شَكُورٌ
ق	فَأنقَذكُم	مِن قَبْلُ	سَمِيعٌ قَرِيبٌ
س	مِنسَأتَهُ	عَن سُوءٍ	قولاً سَدِيدًا
د	عِندَ	ومَن دَخَلَهُ	قِنْوَانٌ دانِيةٌ
ط	يَنطِقُونَ	وان طَائِفتَانِ	قوماً طاغِينَ
ز	مُنزِلِينَ	فَإن زَلَلْتُم	مُبارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
ف	فَانفَلَقَ	وَإن فَاتَكُم	عُمْيٌ فَهُمْ
ت	مُنتَهُونَ	مِن تُرَابٍ	جَنَّاتٌ تَجْرِي
ض	مَنضُودٍ	مَن ضَلَّ	قَوْماً ضَالِّينَ
ظ	يَنظُرُونَ	مَن ظَلَمَ	ظِلاً ظَلِيلاً

جُمِعَت حروف الإخفاء في: صِفْ ذا ثنا كَمْ جَاد شَخصٌ قَد سَمَا دُمْ طَيِّبًا زِدْ فِي تُقًى ضَعْ ظَالِمًا

قاعدة نورانية

نرمين رحيم

قِ	قُ	خًا	خٍ	خُ	غًا	غٍ	غُ
حًا	حٍ	حُ	عًا	عٍ	عُ	هًا	هٍ
هُ	ءً	ءٍ	ءُ				

الحُروف الحلقيّة : أ ه ع ح غ خ

الحُروف الشّفويّة : ف و ب م

الحُروف اللسانيّة: ق ك ج ش ى ض ل ن ر ط د ت ص س ز ظ ذ ث

الدَّرسُ السَّادِس

تدرِيباتٌ عَلى الحَرَكاتِ وَالتَّنوِين

أَبَدًا	أَحَدٌ	أَخَذَ	أَذِنَ	أَمَرَ	أَنَاْ
بَخِلَ	بَرَرَةٍ	جَعَلَ	جَمَعَ	حَسَدَ	حَشَرَ
خَشِيَ	خَلَقَ	خُلِقَ	ذَكَرَ	رَفَعَ	رَقَبَةٍ
سُرُرٌ	سَفَرَةٍ	صُحُفًا	وَسَطًا	طَبَقٍ	طَبَقًا
طُوًى	عَبَسَ	عَدَلَ	عَلَقٍ	عَمَدٍ	عِنَبًا
غَبَرَةٌ	فَعَلَ	قَتَرَةٌ	قُتِلَ	قَدَرَ	قُرِئَ

الدرس السادس وانەی شەشەم

تدريبات على الحركاتِ والتّنوين

ئەگەر بەس تنوين فەتحە لەسەر[الفى يان همزە يان الفى صغيرە(مقصورە)] وەستاين لەسەری ئەوا ئەبێتە [مدى عيوظ] ٢حرەکە درێژی دەکەينەوە.

چەند پيتی قلقلەمان هەيە؟ پێنج پيتی قلقلەمان هەيە بريتيە لە[ق ـ ط ـ ب ـ جـ ـ د] کوکراوەتەوە لەوشەی [قطب جد]

پيتەکانی قلقلە سێ **پلەيان** هەيە :

1 قلقلەی کبری: ئەگەر ئەم پينج پيتە لەکۆتايی وشەوە هات شدەی لەسەر بوو ئەوا پێی دەوترێ [قلقلەی کبری]

نموونە/ الحجّ

2 قلقلەی وسطی: ئەگەر ئەم پێنج پيتە لەکۆتايی وشەوە هات ساکن بوو ئاوا پێی دەوترێ[قلقلەی وسطا]

نموونە/ قـد

3 قلقلەی صغری: ئەگەر ئەم پێنج پيتە لەناوراستی وشەوە وە ساکنی ئەصڵی بوو ئەوا ئەبێتە [قلقلەی صغری]

نموونە/ يـجـعل

مـراتـب تفخيم (پلەکانی پيتە قەڵەوەکان خص ظغط قض)

1 ئەگەر پيتە قەڵەوەکان مفتوح بوو واتا فتحەدار بوو وە الفێکی ساکن لەدوای هات ئەوا ئەبێتە [مرطبەی يەکەم]

نموونە/[قَــال ــ خَـالدين ــ ظَالمين]

②ئەگەر پیتە قەڵەوەکان مفتوح بوو واتا فتحەدار بوو هەر پیتێکی دیکە لەدوای هات ئەوا ئەبێتە

[مرطبەی دووەم]
نموونە/[طَبق]
③ئەگەر پیتە قەڵەوەکان ضمةدار بوو ئەوا ئەبێتە [مرطبەی سێیەم]
نموونە/[يقُول]
④ئەگەر پیتە قەڵەوەکان ساکن بیت ئەوا [مرطبەی چوارەمە]
نموونە/[يقدير]
⑤ئەگەر پیتە قەڵەوەکان مکسور بێت واتا کسرەدار بیت ئەوا [مرطبەی پینجەمە]
نموونە/[قِـل]

حاڵەتەکانی پیتی را:
①ئەگەر پیتی را خۆی ضمە و فتحە لەسەر بوو ئەوا بە قەڵەوی دەخوێندرێتەوە ئەگەر را ساکن بوو پێشی ضمە و فتحەی لەسەر بوو ئەوا بە قەڵەوی دەخوێندرێتەوە ئەگەر را ساکن بوو وە پێشیشی ساکن بوو ئەوا سێری پێشتر ئەکەین ئەگەر ضمة و فتحةبوو ئەوا بە قەڵەوی دەخوێندرێتەوە
②ئەگەر پیتی را خۆی کسرەی لەژێر بوو ئەوا بە نەرمی دەخوێندرێتەوە ئەگەر را ساکن بوو پێشی کسرە بوو ئەوا بە نەرمی دەخوێندرێتەوە ئەگەر را ساکن بوو پێشی ساکن بوو ئەوا سێری پێشتر ئەکەین ئەگەر کسرە بوو ئەوا هەر بە نەرمی دەخوێندرێتەوە.
③ئەگەر را پێشی الیف بوو یان واو ئەوا هەر بەقەڵەوی دەخوێندرێتەوە
نموونە/ [النار ــ غفور]
ئەگەر را یای لینی بوو یان یای مەدی ئەوا بەنەرمی دەخوێندرێتەوە.

ازمینەی غونەمان هەیە لەگەڵ مراطبی غنە باسی [پیتی نون و میم] دەکات .
ازمینە واتا (کاتەکەی)
مراطب واتا (دەرەجەکەی)
ازمینەی غـنە چوار بەشی هەیە :-

1- أكمل ما تكون/ ئەگەر نون و میم مشدد بوو واتا شدەی لەسەر بوو لەگەڵ ادغام ناقص [و- ی] ئەوا ئەبێتە أكمل ما تكون .

2- كامل/ ئەگەر اخفای حقیقی یان اخفای شفوی یان اقلاب روویدا ئەبێتە كامل .

3- ناقص : ئەگەر نون و میم ساكن و مظهرتین بوو ئەوا ئەبێتە ناقص .

4- انقص ما تكون: ئەگەر نون و میم متحرِیك بوو ئەوا انقص ماتكون .

- مراطبی غـنە پێنج دانەیە:

1- ئەگەر نون و میم مشدد بو واتا شدەی لەسەر بوو ئەوا [مرطبەی یەكەمە] .

2- ئەگەر ادغام ناقص[و ـ ی] رووی دا ئەوا [مرطبەی دووەمە].

3- ئەگەر اخفای شفوی یان اخفای حقیقی یان اقلاب رووی دا ئەوا [مرطبەی سێیەمە].

4- ئەگەر میم و نون ساكن و مظهرتین بوو ئەوا [مرطبەی چوارەمە].

5- ئەگەر میم و نون متحرِیك بوو ئەوا [مرطبەی پێنجەمە].

وشەی أنـا: بە دوو شێوە تهجی دەكرێت :-

١/همزە فتحە ئە نون فتحە نە .

٢/همزە فتحە ئە نون فتحە اِلف سكون نا \

- دوو جور سفرمان هەیە:

1- سفری مستدیر/ خرە تەواوەكەیە وەكو سفری ئینگلیزیە لەرویشتن و وەستان [وقف و وصل] ناخوێندرێتەوە ، ئەگەر ئەم سفرە لەناوراست وشە یان لەكۆتایی بێت ئەوا ناخوێندرێتەوە.

2- سفری مستطیل/ واتا سفری لاكێشەیی لەكاتی وەستان [وقف] دەخوێندرێتەوا بەڵام لەكاتی ڕۆیشتن[وصل]ناخوێندرێتەوە.

وشەی انا سفری (مستطیلە)

وە چۆن بزانین ئەو همزە نبری هەیە یان نیەتی:

نـبـر واتا چ؟ واتا دەنگی بەرزكردنەوە

ئەگەر پێشی همزەکە حرفەکانی مد [ا ـ و ـ ی] هات ئەوا ئەو همزە نبری هەیە بەلام ئەگەر حرفی مد لەپێشی نەبوو ئەوا نبری نیە.

قاعدة نورانية

نرمين رحيم

أزمنة الغنــــــــن

المرتبة الأولى: أكمل ما تكون : * في النون و الميم المشددتين.
* في النون و الميم المدغمتين.

المرتبة الثانية : الكـــــــاملة : في النون و الميم المخفاتين.

المرتبة الثالثة : الناقصة : في النون و الميم الساكنتين المظهرتين.

المرتبة الرابعة: أنقص ما تكون : في النون و الميم المتحركتين.

قاعدة نورانية

نرمين رحيم

مراتب غنة النون والميم

للغنة 5 مراتب من حيث البيان والظهور كالتالي مع مراعات كونها في النون ابين من الميم :

المرتبة الاولى : حال التشديد وهي اظهر المراتب وابينها مثال (الْجَنَّةَ - النَّاسُ - الْيَمِّ .....) .

المرتبة الثانية : حال الادغام مثال (فَمَنْ يَعْمَلْ - مِن وَالٍ - مَا لَهُمْ مِّنْ.....) .

المرتبة الثالثة : حال الاخفاء والقلب مثال (مِنْ شَرِّ - تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ - أَنْبَأَهُم ....) .

المرتبة الرابعة : حال الاظهار بالسكون او التنوين للنون مثال (سَمِيعٌ عَلِيمٌ - أَنْهَارٌ - هُمْ يُوقِنُونَ) .

المرتبة الخامسة : حال الاظهار بالحركة مثال (الرَّحْمَانُ - وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ...) .

قَسَوٌ	كَبَدٍ	كُتُبٌ	كَسَبَ	كَفَرَ	كُفُوًا
لُبَدًا	لُمَزَةٍ	لَهَبٍ	مَسَدٍ	نَخِرَةً	وَجَدَ
وَسَقَ	وَقَبَ	وَلَدَ	وَهَبَ	هُمَزَةٍ	هُدًى

الدَّرسُ السَّابع

الأَلِفُ الصّغيرةُ وَالياءُ الصّغيرةُ وَالواوُ الصّغيرةُ .

بَٰ	يَٰ	رَٰ	مَٰ	لَٰ	وَٰ	نَٰ
ءَٰ	هَٰ	عَٰ	حَٰ	غَٰ	خَٰ	تَٰ
ثَٰ	جَٰ	دَٰ	ذَٰ	زَٰ	سَٰ	شَٰ
صَٰ	ضَٰ	طَٰ	ظَٰ	فَٰ	قَٰ	كَٰ
❖	إِۦ	هِۦ	وُۥ	هُۥ	ءُۥ	❖

حَرف الإقلاب : ب ❖ حُروف الإدغام : ى رْ مْ لْ وْ نْ ❖ حُروف الإظهار : ءْ هْ عْ حْ غْ خْ

حُروف الإخفاء : صْ ذْ ثْ كْ جْ شْ قْ سْ دْ طْ زْ فْ تْ ضْ ظْ ❖ حُروف القلقلة : قْ طْ بْ جْ دْ

الدرس السابع **وانەی حەوتەم**

الالف الصغيره والياءُ صغيره والواو صغيره

ئەلفی بچوک یائی بچووک واوی بچووک .

الیفی صغیره حساب ئەلیفێکی تەواوی بۆ دەکەین ، ئەگەر همزه لەسەرەتای وشەوە هات لەپاشی حرفی مد هات ئەوا ئەبێتە[مدی بدل] دوو حرەکە درێژ دەکرێتەوە .

(1) إِ / پێی دەڵێن مدی بدل .

(2) هـِ/ئەگەر پیتی ها وا بینیمان لەکۆتایی وشەوە ئەبێتە مدی صله صغراء .

(3) وُ/ پێی دەلێن مدی تمکین دوو حرەکە درێژ دەکرێتەوە .

(4) هُ/ پێی دەڵێن مدی طبیعی دوو حرەکە درێژ دەکرێتەوە .

(5) ءُ / ئەگەر هەمزه لەناوراستی وشەوە هات ئەبێتە [شبهـ بدل] .

الدَّرسُ الثّامِن

حُرُوفُ المَدِّ وَاللّين

المد

بَا	بُوا	بِى	تَا	تُوا	تِى	ثَا
ثُوا	ثِى	حَا	حُوا	حِى	خَا	خُوا
خِى	رَا	رُوا	رِى	زَا	زُوا	زِى
طَا	طُوا	طِى	ظَا	ظُوا	ظِى	فَا
فُوا	فِى	هَا	هُوا	هِى	يَا	يُوا
يِى	ءَا	أُوا	إِى	جَا	جُوا	جِى
دَا	دُوا	دِى	ذَا	ذُوا	ذِى	سَا
سُوا	سِى	شَا	شُوا	شِى	صَا	صُوا
صِى	ضَا	ضُوا	ضِى	عَا	عُوا	عِى

اللين

غَا	غُوا	غِى	قَا	قُوا	قِى	كَا
كُوا	كِى	لَا	لُوا	لِى	مَا	مُوا
مِى	نَا	نُوا	نِى	وَا	وُوا	وِى
تَوْ	تَىْ	ثَوْ	ثَىْ	دَوْ	دَىْ	ذَوْ
ذَىْ	رَوْ	رَىْ	زَوْ	زَىْ	سَوْ	سَىْ
شَوْ	شَىْ	صَوْ	صَىْ	ضَوْ	ضَىْ	طَوْ
طَىْ	ظَوْ	ظَىْ	لَوْ	لَىْ	نَوْ	نَىْ
أَوْ	أَىْ	بَوْ	بَىْ	جَوْ	جَىْ	حَوْ
حَىْ	خَوْ	خَىْ	عَوْ	عَىْ	غَوْ	غَىْ
فَوْ	فَىْ	قَوْ	قَىْ	كَوْ	كَىْ	مَوْ

الدرس الثامن **وانەی هەشتەم**

پیتەکانی مەدو لین (حروف المدِ واللّین)

پیتە مدیەکان کامانەن؟

(1)الف ساکن بیت پێشی فەتحە بێت

(2)واو ساکن بێت پێشی ضمة بێت

(3)یا ساکن بێت پێشی کسرە بێت

پیتە مەدیەکان پێیان دەڵێن پیتە جەوفیەکان وە مخرجیان مقدره .

- ئەگەر الیف ساکن بیت پێشی فەتحە بێت [پێی دەڵێن مدی طبیعی دوو حەرەکە درێژ دەکرێتەوە] .
- ئەگەر واو ساکن بێت پێشی ضمة بێت[پێی دەڵێن مدی طبیعی دوو حەرەکە درێژ دەکرێتەوە] .
- ئەگەر یا ساکن بێت پێشی کسرە بێت [پێی دەڵێن مدی طبیعی دوو حەرەکە درێژ دەکرێتەوە]

• الــیــن/ تەنها دوو پیتی هەیە ئەویش [واو ـ یا] یە

ئەگەر[واو و یا] خۆیان ساکن بن پێشیان فەتحە بوو بەس حرەکەی فەتحە ئەوا لینی پێی دەوترێ ئەبێت بە نەرمی بیخوێنینەوە.

قاعدة نورانية

الفرق بين حروف المد (ا ، و ، ي) وحروف اللّين (و ، ي)

خادم القرآن عبدالأمير الكردي

ت	حروف المد	حروف اللّين
١	حروف المد ثلاث (ا ، و ، ي)	حروف اللين (و ، ي)
٢	مخرج حروف المد مقدر وهو التجويف (الفمي و الحلقي).	مخرج حروف اللين محقق (الياء من شجر الفم والواو من الشفتين).
٣	حروف المد ساكنة (خالية من الحركة) وقبلها حركة مجانسة لها نحو: ﴿ٱلرَّسُولَ﴾﴿ٱلسَّمَاء﴾﴿ٱلرَّحِيم﴾	حروف اللين ساكنة وعليها رأس الخاء المهملة (ح) وقبلها مفتوح نحو: ﴿قُرَيْشٍ﴾ ﴿ٱلْيَوْمَ﴾
٤	تمد وصلا و وقفا حسب نوع المد، نحو: ﴿قَالَ﴾ ﴿ ٱلرَّحِيمِ ﴾ ﴿ٱلنَّاسِ﴾ ﴿تَعْلَمُونَ﴾ ﴿ءَآلْـَٔـٰنَ﴾	وصلا ليس فيها مد ، أما وقفا تمد إذا جاء بعدها إما سكون عارض مثل :﴿خَوْفٍ﴾ ﴿شَيْءٍ﴾ او ساكن اصلي في حرف (ع ⟵ عين) في بداية سورتي (الشورى و مريم): ﴿حمٓ ① عٓسٓقٓ﴾ ﴿كٓهيعٓصٓ﴾
٥	تحذف حرف المد إذا التقى بساكن اخر في الكلمة التي بعدها نحو: ﴿أَفِي ٱللَّهِ شَكٌّ﴾ ﴿وَقَالَا ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ﴾	اذا جاء بعدها حرف ساكن في الكلمة التي بعدها إما تحرك بالكسرة نحو: ﴿وَأَلَّوِ ٱسْتَقَٰمُوا۟﴾ ﴿يَٰصَٰحِبَيِ ٱلسِّجْنِ﴾ او تحرك بالضمة نحو: ﴿وَعَصَوُا۟ ٱلرَّسُولَ﴾
٦	حروف المد لاتدغم في مثلها نحو: ﴿ وَإِن تُصْلِحُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ ﴾ ﴿ فِي يَوْمٍ ﴾	حروف اللين تدغم في مثلها نحو: ﴿بِمَا عَصَوا۟ وَّكَانُوا۟ ﴾ ﴿فَنَادَوا۟ وَّلَاتَ﴾

مَىْ	وَوْ	وَىْ	هَوْ	هَىْ	يَوْ	يَىْ

الحروف الشمسية : ط ث ص ر ت ض ذ ن د س ظ ز ش ل

الحروف القمرية : ا ب غ ح ج ك و خ ف ع ق ى م ه

● الغنن والمدود.

● القلقلة.

الدَّرسُ التّاسِع

تدريباتٌ على التّنوينِ وأحرُفِ المَدِّ الثلاثة وحرفي اللين .

ءَامَنَ	ءَاوَىٰ	ءَانِيَةٍ	إِۦلَٰفِ	أَيْنَ	بِهِۦ
جَآءَ	جِاْىٓءَ	جُوعٍ	خَوْفٍ	خَيْرٌ	دَاوُۥدُ
ذَٰلِكَ	رَضُواْ	شَآءَ	مَٰلِكِ	شَىْءٍ	طَغَىٰ
طَغَوْاْ	طَيْرًا	عَادٍ	عَلَىٰ	عَيْنٌ	فِيهِ
قَالَ	قَوْلٌ	كَانَ	كَيْدًا	كَيْفَ	لَوْحٍ
لَيْسَ	مَالًا	نَارًا	مَآءٍ	وَيْلٌ	يَوْمٍ
يَرَهُۥ	حَاسِدٍ	حَافِظٌ	دَافِقٍ	شَاهِدٍ	عَابِدٌ

عَآئِلًا	غَاسِقٍ	نَاصِرٍ	وَالِدٍ	أَعُوذُ	أَكِيدُ
يَخَافُ	يَدَاهُ	يُقَالُ	تُرَابًا	حِسَابًا	سُبَاتًا
سِرَاجًا	سَلَمٌ	شِدَادًا	شَرَابًا	صَوَابًا	طَعَامٍ
عَذَابٌ	عَطَآءً	غُثَآءً	كِتٰبًا	كِرَامًا	لِبَاسًا
لِسَانًا	مَـَٔابًا	مَتٰعًا	مُطَاعٍ	مَعَاشًا	مَفَازًا
مِهَادًا	نَبَاتًا	وِفَاقًا	ثُبُورًا	رَسُولٍ	شُهُودٌ
قُعُودٌ	وُجُوهٌ	أَثِيمٍ	أَلِيمٍ	بَصِيرًا	خَبِيرًا
رَحِيقٍ	شَهِيدٌ	عَظِيمٍ	قَرِيبًا	كَرِيمٍ	مَجِيدٌ
مُحِيطٌ	نَعِيمٍ	يَتِيمًا	يَسِيرًا	رُوَيْدًا	قُرَيْشٍ
عِيشَةٍ	عِيشَةٍ	اَلْمَوْءُدَةُ	اَلْمَوْءُدَةُ	مَوْضُوعَةٌ	مَوْضُوعَةٌ

الدرس التاسع وانەی نۆیەم

چەند ڕاهێنانێك لەسەر تەنوین و پیتەكانی مەدد و لین .

تدريبات على التَّنوينِ وأَحرُفِ المَدِّ الثلاثة وحرفي اللين .

مــەدەكان :-

مدى طبيعى/ ئەو مەدەیە ئەگەر خۆی ساكن بوو پێشی لەجنسی خۆی بوو واتا[اليف ساكن بوو پێشی فەتحە بوو یــان واو ساكن بوو پێشی ضمة بوو یـــان یا ساكن بوو پێشی كسرە بوو ئەوا ئەبێتە مدى طبيعى دوو حرەكە درێژ دەكرێتەوە.

نموونە/ قُولو ــ ذَالــك

ملحقات مدى طبيعى: چوار دانەیە ئەویش [مدى بدل ــ مدى عيوظ ـ مد صله صغراء ــ مدى تمكين]هەمووی دوو حەرەكە درێژ دەكرێتەوە

1 مدى بـدل/ ئەو مەدەیە ئەگەر هـمـزە لەپێشی حەرفە مەدەكە هات ئەوا ئەبێتە مدى بدل ، ئەگەر همزە لەناوراستی وشەوە هات ئەبێتە [شبهل بدل] دووحرەكە درێژ دەكرێتەوە

نموونە/[ءامن ــ مسئُولاً]

2 مدى عيوض/ ئەگەر تەنوین فەتحە بەس ـــً لەسەر[ئەليف يان ئەليفى صغيره يان همزه] هات ئەوا ئەبێتە[مدى عيوظ] لەكاتی وقف ڕووئەدات لەكاتی وصل حوكمی خۆی هەیە دوو حرەكە درێژ دەكرێتەوە

نموونە/ [ماءً ــ مقتدراً]

3 مدى صله صغراء/ئەو مەدەیە لەكۆتایی وشەوە دێت هائێك خۆی متحرِیك بوو وە پێشی و پاشی متحرِیك بوو ئەوا ئەبێتە [مدى صله صغراء] لەكتای وەصل ڕووئەدات لەكتای وقف ڕوونادات دوو حرەكە درێژ دەكرێتەوە

نموونە/إِنَهُ هُو

4 مدى تمكين/ تەنها لەپیتی [واو ــ یا] دروست دەبێت ئەو مەدەیە ئەگەر واوێكی متحرِیك هات وە لە پاشی واوێكی ساكن هات ئەبێتە مدى تمكين وە ئەبێت نبرى پێی بدەین و دووحەرەكە درێژ دەكرێتەوە.

نموونە/داود

مـدى الاصليمان هەیە لەگەڵ مدى فرعى:

أ - مدى الاصلى مدى طبيعيە دوو حەرەكە درێژ دەكرێتەوە .

ب - مدى الاصلى دوو بەشی هەیە:

(1)مدی طبیعی کەلیمی/ لەناو وشەدا دێت لەوقف و وصل دوو حەڕەکە درێژ دەکرێتەوە.
نموونە/ إلـف

(2)مدی طبیعی حرفی/ لە (حی طهر) رووئەدات .
چوار مەدمان هەیە سەبەبی همزەیە:

(1)مد الواجب متصل/ ئەو مەدەیە لە یەک کەلیمە ڕووئەدات وە لەدوای حرفە مەدەکە ئەبێت همزە بێت ٤ ــ ٥حەڕەکە درێژ دەکرێتەوە.
نموونە/ جآء

(2)مدی جائیز منفصل/ئەو مەدەیە لەدوو کەلیمە روئەدات حرفی مەدەکە ئەکەوێتە کۆتایی وشەی یەکەم همزەکە ئەکەوێتە سەرەتای وشەی دووەم ٤ ــ ٥ حەرەکە درێژ دەکرێتەوە.
نموونە/ قولوٓا ءامنـا

(3)مد صلە الکبراء/ ئەو مەدەیە هایێکی ضمیر متحریک بێت وە حرەکەکەش ئەبێت بەس حرەکەی [ضمة بیت یان کسرة] بێت وە لەدوای هاکە واوێکی صغرە یان یاییێکی صغیرە بێت لەسەر واو یایە صغیرەکە عەلامەی مەدەکە بێت پێی دەڵێن شەپولەکە ـــــٓ ئەمە علامەی مەدەکەیە وە مەرجە همزە لەدوای بێت.
نموونە/ وأمرهُ إلی

(4)مدی بدل / ئەو مەدەیە ئەگەر همزە لەپێش حرفە مەدەکان هات ئەوا ئەبێتە مدی بدل .
نموونە/ ءامن

مد عارض للسکون/ ئەو مەدەیە لە مدی طبیعی دروست دەبێت بەڵام مەرجە یەک پیت لەدوای حرفە مەدەکە بێت تەنها یەك پیت لەکاتی وقف ٢ ــ ٤ ــ ٦ حەڕەکە درێژ دەکرێتەوە.
نموونە/ الرحیم ــ جوع

مد الین عارض للسکون/ ئەو مەدەیە تەنها لەپیتی واو و یا دروست دەبێت وە ئەبێت واو یاکە ساکن بێت و پێشیان فتحە بێت وە لە دوای واو و یاکە یەک حرف هات ئەبێتە مد عارض للسکون ٢ ــ ٤ ــ ٦ حەڕەکە درێژ دەکرێتەوە .
نموونە/ یـوّم

ئەگەر همزە لەپێشی پیتە مدیەکان و پیتە لینیەکان هاە ئەوا ئەبێتە همزەی متطریفە وە پێویستی بە نبرە لەکاتی وقف رووئەدات.

نموونه/ جــآء ـــ شـــآء

مَوَازِينُهُ | يَوْمَئِذٍ

- الحُرُوفُ الشَّدِيدَة (أ ج د ق ط ب ك ت).
- الحُرُوفُ البَيْنِيَّة (ل ن ع م ر).
- حُرُوفُ الرَّخَاوَة (باقي حروف الهجاء).

الدَّرسُ العَاشِر

السُّكُون (ْ)

أَبْ	إِبْ	أُبْ	أَتْ	إِتْ	أُتْ
أَثْ	إِثْ	أُثْ	أَجْ	إِجْ	أُجْ
أَحْ	إِحْ	أُحْ	أَخْ	إِخْ	أُخْ
أَدْ	إِدْ	أُدْ	أَذْ	إِذْ	أُذْ
أَرْ	إِرْ	أُرْ	أَزْ	إِزْ	أُزْ
أَسْ	إِسْ	أُسْ	أَشْ	إِشْ	أُشْ
أَصْ	إِصْ	أُصْ	أَضْ	إِضْ	أُضْ
أَطْ	إِطْ	أُطْ	أَظْ	إِظْ	أُظْ

الدرس العاشر وانەی دەیەم

السکون/ واتا مخرج و صیفەتی خۆی هەیە هیچ حەرەکەی نیە مخارج الحروف دوو مخرەجمان هەیە ① :مخرجی محقق/ واتا شوێنی دیاریکراو ② مخرجی مقدر/واتا شوێنی دیارینەکراو سێ پیت هەیە مخرجی مقدرە ئەویش پیتە مەدیەکانە [ا ـ و ـ ی [چۆن مخرجی پیتێک بدۆزینەوە؟ هەمزە لەپێشی پیتەکە دادەنەین وە حرەکەی دەدەینێ فەتحە و ضمە و کسرە نموونە/ [أَب ـ أُب ـ إِب] پـێـنـج مخرەجمان هەیە ① :الجوف/ واتا بۆشایی دەم و قورگ ② الحلق/ واتا قورگ ③ اللسان/ واتا زمان ④ الشفتان/واتا لێو ⑤ الخیشوم/واتا لوت الحلق دەکرێتە ٣بەش ① :اقصی الحلق/ [ء ـ هـ] ② وسط الحلق/ [ع ـ ح ③ [ادنی الحلق/ [غ ـ خ [اللسان دەکرێتە ٤بەش ① :اقصی اللسان/ [ق ـ ک] ② وسط اللسان / [ج ـ ش ـ ي ③ [طرف اللسان/[ن ـ را ـ ط ـ د ـ ت ـ س ـ ص ـ ز ④ [حافە اللسان/ [ضاد ـ لام [الشفتان/ چوار پیتی هەیە بریتیە لە[و ـ ب ـ ف ـ م [الخیشوم/ تەنها دوو پیتی هەیەبریتیە لە [م ـ ن [صفات الحروف دوو جۆر صیفاتمان هەیە ① :صفات المتضادە/ واتا ئەو صیفەتانەی دژیان هەیە ② صفات غیر متضادە/واتا ئەو صیفەتانەی دژیان نیە ① صفات المتضادە/ ئەو صیفەتانەی دژیان هەیە ① :هـمـس × جــهـر همس/ ١٠ پیتی هەیە بریتیە لە[فحثە شخص سکت [جهر/باقی پیتەکانی دیکە جـهـرە .سیفەتی جهرە بەقوەترە لە همس ② شدە × بینیە × رخاوە شدە/ ٨پیەی هەیە بریتیە لە[أجد قط بکت [سیفەتەکەی بەقوەتە بـیـنـە [توسط]/ ٥ پیتی هەیە [لـِن عـمـر [سیفەتەکەی توسطە رخاوە/ باقی پیتەکانی تر رخاوە سیفەتەکەی بێ قوەتە ③ استعلاء × استفال استعلاء/ ٧ پیتی هەیە بریتیە لە [خص ضغط قظ [استفال/ باقی پیتەکانی تر استفالە سیفەتی استعلاء بەقوەترە لە استفال ④ الاطباق × انفتاح الاطباق/ چوار پیتی هەیە بریتیە لە[صاد ـ ضاد ـ طا ـ ظا [انفتاح/ باقی پیتەکانی دیکە انفتاحە ⑤ اذلاق × اصمات اذلاق/ ٦پیتی هەیە بریتیە لە [فـر مِـن لُـب [اصمات / باقی پیتەکانی تر اصماتە صفات غیر متضادە/ ئەو صیفەتانەی دژیان نیە ① الصفیر/ ٣ پیتی هەیە[س ـ ص ـ ز ② [القلقلە/ ٥ پیتی هەیە الـــیــن/ ٢ پیتی هەیە [⑤ [النحراف/٢پیتی هەیە [لام ـ را ④ [التفشی/ ١پیتی هەیە[ش ③ [[قطب +جد [الغـنــە/ ٢پیتی هەیە [ن ـ م ⑧ [استطالە/ ١ پیتی هەیە [ضاد ⑦ [التکریر/١ پیتی هەیە [را ⑥ [واو ـ یا ③ [حروفە قەویەکان بریتیە لە[قرب +جد ـــ ص ـ ظ ـــ ض ② ط/ أقوی حروفە ① :قوەی پیتەکان أضعف حروف بریتیە لە ⑤ [حروف ضعیفە بریتیە لە[شیخ ذو عز ساکت ④ [حروفی متوسط بریتیە لە[الغنم [فحثە]

الدَّرسُ الحَادِي عَشَر

تَدرِيبَاتٌ عَلَى السُّكُون

أَنْتَ إِهْدِ بَعْدُ بَطْشَ سَعْىَ كُنْتُ

لَسْتَ أَمْرٍ بَرْدًا جَمْعًا حَبْلُ حُمْرٍ

خَلْقًا سَبْحًا سَبْقًا شَأْنُ صُبْحًا ضَبْحًا

عَبْدًا عَدْنٍ عَشْرٍ عَصْفٍ غَرْقًا

غُلْبًا فَصْلُ قَدْحًا قَضْبًا كَأْسًا كَدْحًا

لَغْوًا مِسْكُ نَخْلًا نَشْطًا نَفْسٍ نَقْعًا

يُسْرًا أَبْقَى تَرْضَى تَنْسَى يَخْشَى يَسْعَى

يَتْلُوْا يَدْعُوْا تَجْرِى يَهْدِى يُغْنِى

أَلْقَتْ أَمْهِلْ إِقْرَأْ فَارْغَبْ فَانْصَبْ

وَانْحَرْ	أَخْرَجَ	أَرْسَلَ	أَغْطَشَ	أَفْلَحَ
أَكْرَمَ	أَلْهَمَ	أَنْشَرَ	أَنْقَضَ	دَمْدَمَ
عَسْعَسَ	أَعْبُدُ	نَعْبُدُ	يَخْرُجُ	يَحْسَبُ
يَشْرَبُ	يَشْهَدُ	تَرْهَقُ	تَعْرِفُ	أُقْسِمُ
يُبْدِئُ	يُنْفَخُ	يَنْقَلِبُ	يُوَسْوِسُ	ثَقُلَتْ
حُشِرَتْ	سُطِحَتْ	كُشِطَتْ	نُشِرَتْ	
نُصِبَتْ	أَثَرْنَ	وَسَطْنَ	فَرَغْتَ	تَأْتُوْنَ
يُسْقَوْنَ	يَفْعَلُوْنَ	يَعْمَلُوْنَ	يَعْلَمُوْنَ	
يَضْحَكُوْنَ	يَكْسِبُوْنَ	يَدْخُلُوْنَ	يَنْظُرُوْنَ	
تَعْبُدُوْنَ	أَنْعَمْتَ	أَنْذَرْنَا	أَنْزَلْنَا	خَلَقْنَا

رَفَعْنَا وَضَعْنَا نُطْفَةٍ عِبْرَةٌ زَجْرَةٌ

تَذْكِرَةٌ مُسْفِرَةٌ مُؤْصَدَةٌ مَسْغَبَةٍ

مَقْرَبَةٍ مَتْرَبَةٍ تَضْلِيلٍ تَقْوِيمٍ تَكْذِيبٍ

تَسْنِيمٍ مِسْكِينًا مَمْنُونٍ مَحْفُوظٍ

مَخْتُومٍ مَسْرُورًا مَشْهُودٍ أَبْوَابًا

مَصْفُوفَةٍ أَزْوَاجًا أَشْتَاتًا إِطْعَامٌ أَعْنَابًا

أَفْوَاجًا أَلْفَافًا قُرْءَانٌ ٱلْحَمْدُ وَٱلْفَجْرِ

وَٱلْفَتْحُ وَٱلْعَصْرِ مِنَ ٱلْمُعْصِرَٰتِ

مَعَ ٱلْعُسْرِ مَا ٱلْقَارِعَةُ وَ إِذَا ٱلْمَوْءُدَةُ

يَنْظُرُ ٱلْمَرْءُ كَٱلْفَرَاشِ ٱلْمَبْثُوثِ

نموونەیەك لەچۆنێتی تهجی :-
أقوي درجه/[أَنتَ/همزه فتحه نون سكون ئەن تا فەتحه ته أَنتَ ١- سێ دەرەجەی اخفامان هەیه بەقوەترین دەرەجەیە] ئەگەر نونی ساكن و تەنوینەكان گەیشت بە پیتەكانی [ط ـ د ـ ت] ئەوا أقوی درەجەیەأضعف درجه/ ٢- ئەگەر نونی
ساكن و تەنوینەكان گەیشت بە پیتەكانی [ق ـ ك] ئەوا أضعف درجەیە الدرجه وسطا/ ئەگەر
٣- ئەگەر نونی .نونی ساكن و تەنوینەكان گەیشت بە ١٠ پیتەكەی دیكە ئەوا الدرجه وسطایه
ساكن و تەنوینەكان لەپاشی حرفه قەڵەوەكان هات ئەوا اخفاكەمان قەڵەوە بەڵام ئەگەر نونی
دوو جۆر لامی .ساكن و تەنوینەكان لەپاشی حرفه ناسكەكان هات ئەوا اخفاكەمان ناسكە
تعریفیمان هەیه دەكرێتە دوو بەش لامی قمری/ مظهرةیە ، پیتەكانی لامی قمریە [أ ــ ب ــ غ ـ ح ـ ج ــ ک ــ و ـ خ ــ ف ــ ع ــ ق ــ ی ــ م ــ ە] كۆبۆتەوە لەوشەی أبغ حجک وخف عقیمه،،،
هەر لامێك ئەم وشانەی لەپاشی هات ئەوا لامەكە دەخوێندرێتەوە نموونە/ القمر لامی شمسی/ مدغمەیە ، پیتەكانی لامی شمسی [ط ــ ث ــ ص ــ ر ــ ت ــ ض ــ ذ ــ ن ــ د ــ س ــ ظ ــ ز ــ ش ـ ل] كۆبۆتەوە لەوشەی طب ثم صل رحما تفز ضف ذا نعم دع سوء ظن زر شریفا للكرم ،،،
هەر لامێك ئەم پیتانەی لەپاشی هات ئەوا لامەكە ناخوێندرێتەوە نموونە/ الشمس همزەی وصل
هەركاتێك مدی طبیعی . تەنها لەسەرەتای وشە دەخوێندرێتەوە لەناوڕاستی وشە ناخوێندرێتەوە لەپێشی لامی قمری و شمسی هات ئەوا مدی طبیعی نامێنیت [تسقط مد طبیعی خشیة التقاء
همزه فتحه الیف مد لام سكون ئآل [نموونه مَـا القاریعه چۆنێتی وشەی [ءَآلــئَـنَ [الساكنین
همزه فتحه الیف صغیره ئا ئآلئا نون فتحه نە[ءَآلـئَـنَ]ئەم وشە مد لازم كلیمی مخففه بەس ئەم
.وشەمان هەیه لەقورئانی پیرۆز كە مد لازم كلیمی مخفف بێت .

كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ

أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ

عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

أَعْطَيْنٰكَ الْكَوْثَرَ ءَآلْئٰنَ

الدَّرْسُ الثَّانِي عَشَر — الشَّدَّة (ّ)

أَبَّ	أَبِّ	أَبُّ	إِبَّ	إِبِّ	إِبُّ	أُبَّ
أُبِّ	أُبُّ	أَبًّا	أَبٍّ	أَبٌّ	إِبًّا	إِبٍّ
إِبٌّ	أُبًّا	أُبٍّ	أُبٌّ	أَتَّ	أَتِّ	أَتُّ

همزه فتحه با شده ئەب با فەتحه به أَبَّ ←چۆنێتی تەهەجی لەدەرسی دوازدەهەم// أَبَّ الشدّه ـــّـ
همزه فەتحه با شده ئەب با فەتحەتەین بەن أبًا ــــــــــــــــ شده پێكهاتوه لەدوو ←أبًا
پیت یەكەم پیت ساكنه و دووەم پیت متحڕیكه .
نموونه// بَّ← بْ + بَ = بَّ
ئەو پیتانەی سیفەتی شدەیان هەیە ئەبێت مخرجی پیتەكە ئەبێت بگرین وەكو پیتەكانی قلقله ئەبێت مخرجی بگرین بەڵام ئەو پیتانەی سیفەتی بینیه و رخاوەیان هەیە.
[شین ـ را ـ ثا ـ فا ـ صاد ـ سین [ظـ ـ ذ ـ ضاد ـ ها ـ] ئەمانه نابێت مخرەجەكەی] بۆ نموونه وەكو پیتی ــــــــــــ .بگرین ، وە نابێت لەكاتی تهجی پیته شەدەكان بگەڕێینەوە هەتا پیتەكە تەواو دەكەین
ئەگەر لەسەر پیتێكی مشدد بوەستین ئەوا پێویستی به نبرە ئەگەر نبری نەدەین ① : خاڵی نبرمان هەیە النــبــر
نموونه// الحقّ \ ئایا هەموو پیتێكی مشدد نبری هەیە؟ نەخێر .ئەوا حقی پیته مشدەدەكەمان نەداوە
ئەكەر لەسەر نون و میمی مشدد بوەستین ئەوا نبری نیه غنەی هەیە أكمل ماتكونه /١ :تـێبـینـیمان هەیە٢
ئەگەر لەسەر پیته قلقلەكان بوەستین /٢نموونه// ولكنّ مد لازم كلیمی مثقل نبری هەیە نموونه// الحــآقه
ئەگەر نموونه//الحقّ .مشدد بوو ئەوا نبری نیه قلقلەكە خۆی وای لێی دەكات كە هەردوو پیتەكە دەربچێت
لەسەر واو و یای مشدد بوەستین ئەوا نبری هەیە نموونه// القوّه ـ سیّاره ئەگەر پیتێكی مەدی هات لەپاشی
نموونه// والضالِین ئەگەر همزه لەكۆتایی بوەستین پێشی .پیتیكی مشدد هات ئەوا یەكەم پیت نبری هەیە
نموونه// السمَآء ـ سُوء ـ شَیىء ئەكەر الیفێكی دووانه .هەمزەكه پیتێكی مەدی یان لینی بوو ئەوا نبری هەیە
واتا بۆ دووكەس بەكاردەهێندرێت یان واوی جماعه ئەوا نبری هەیە بەڵام الیفەكه نامێنیت لەبەر اتقاء
نموونه// داق الشجر ـ وقالا الحمدُلله .الساكنین

.

إِتَّ	إِتِّ	إِتُّ	أُتَّ	أُتِّ	أُتُّ	أَتًّا
أَتٍّ	أَتٌّ	إِتًّا	إِتٍّ	إِتٌّ	أُتًّا	أُتٍّ
أُتٌّ	أَثَّ	أَثِّ	أَثُّ	إِثَّ	إِثِّ	إِثُّ
أُثَّ	أُثِّ	أُثُّ	أَثًّا	أَثٍّ	أَثٌّ	إِثًّا
إِثٍّ	إِثٌّ	أُثًّا	أُثٍّ	أُثٌّ	أَجَّ	أَجِّ
أَجُّ	إِجَّ	إِجِّ	إِجُّ	أُجَّ	أُجِّ	أُجُّ
أَجًّا	أَجٍّ	أَجٌّ	إِجًّا	إِجٍّ	إِجٌّ	

الدَّرْسُ الثَّالِثَ عَشَر — تَدْرِيبَاتٌ عَلَى الشَّدَّة

بُرِّزَ حُصِّلَ صَدَّقَ عَدَّدَ قَدَّرَ

كَذَّبَ نَعَّمَ يَظُنُّ يَحُضُّ جَنَّةٍ ذَرَّةٍ

قُوَّةٍ كَرَّةٌ سُعِّرَتْ قَدَّمَتْ كَذَّبَتْ

زُوِّجَتْ سُجِّرَتْ فُجِّرَتْ سُيِّرَتْ عُطِّلَتْ

كُوِّرَتْ تَطَّلِعُ تُحَدِّثُ نُيَسِّرُ هُمُ ٱلْبَيِّنَةُ

قَيِّمَةٌ عَشِيَّةً مُذَكِّرٌ أَيَّانَ إِيَّاكَ

لِلَّهِ تَجَلَّىٰ تَصَدَّىٰ تَزَكَّىٰ تَوَلَّىٰ تَوَّابًا

ثَجَّاجًا غَسَّاقًا فَعَّالٌ كِذَّابًا وَهَّاجًا

مُمَدَّدَةٍ مُكَرَّمَةٍ مُطَهَّرَةٍ وَٱلسَّمَآءِ

وَٱلتَّرَآئِبِ وَٱلنَّٰشِطَٰتِ وَٱلنَّٰزِعَٰتِ

وَٱلسَّٰبِحَٰتِ فَٱلسَّٰبِقَٰتِ فَٱلْمُدَبِّرَٰتِ

تُبْلَى ٱلسَّرَآئِرُ فَمَهِّلِ ٱلْكَٰفِرِينَ بِٱلْخُنَّسِ

الدرس الثالث عشر وانەی سیازدەهەم

تدريباتُ على الشده نموونەیەک لە چۆنێتی تهجی دەرسی سیازدەیەمبــُـرِّزَ/ با ضمه را شده بورٍ را کسرٍە ری بوری زا فتحه زا بــُـرِّزَ ــ بــُـرِّزٌ لە اسم جلالە بەهیچ شێوەیەك نابێت بگەرێینەوە لەکاتی تهجی للهِ/لام کسرٍە لام شده لیل لام فتحه الیف صغیره لا هاکسرٍە هی لِله ئەگەر همزە وصلەکە لادەیت ئەبێتە[لله] هەر خوای گەورە ئەگرێتەوە ، ئەگەر لامی پێشوو لادەین ئەبێتە[لَّهُ] هەر خوای گەورە ئەگرێتەوە ئەگەر لامەکەی دیکەش لادەین وـ ب ــ ت] ئەم ۳ پیتە پیان دەوترێ پیتی] .ئەبێتە[هو] هەر خوای گەورە دەگرێتەوە لام ـ تا ـ نون ــ واو ــ دال لەپێشی همزەی وصل هات ئەوا ئەبێتە کسرٍەی عارضة .قسم نموونە// فمهلِ الکافرین لتنود: لامەکە و تاکە و نونەکە و واوەکە و دالەکە ئەگەر همزەی وصلی لامی .لەپێش همزەی وصل هات هات کەسرەی هەبو ئەبێتە کسرٍەی عارضە تعریفی شمسی و قمری دائیمەن همزەکە حرٍەکەی فتحه وەردەگرێت لەکاتی دەست پێی :سماعی قیاسی ئەبێتە دوو بەش(2)قیاسی (1) :کردن همزەی وصل دەکرێتە دوو جۆر خماسی/ خماسی واتا ئەم پیتانە لەپێنج پیت پێک هاتوە نموونە// [ابتغاء ــ افتراء ــ (1) سداسی// دوای همزە وصلەکە بە سین دەست پێی دەکات[استکبارا ــ اسغفارا (2) [اختلاف سماعی// ۷وشەی هەیە[ابن+ ابنِ ــ امرؤ ــ امراة ــ اثنین ــ امراه + اثنتین ــ اثن [ــ استبرق پێنج وشەمان هەیە .ــ ابنت]ئەم حەوت وشە همزە وصلەکەی بەمکسوری دەخوێندرێتەوە ئەگەر سێیەم پیتی ضمدار بێت لەپاشی واوێکی ساکن بێت واتا مدی طبیعی بێت همزە وصلەکە بەکسرٍە دەیخوێنینەوە چونکە ضمەکەمان ضمەیەکی عارضە.

ٱلْجَوَارِ ٱلْكُنَّسِ ٱهْدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلْمُسْتَقِيمَ

الدَّرسُ الرَّابع عشر — تَدرِيبَاتٌ عَلى الشَّدَةِ وَالسُّكون

مَرُّوا رَبِّى مُدَّتْ حُقَّتْ خَفَّتْ تَبَّتْ

تَخَلَّتْ قَدَّمَتْ وَٱلصُّبْحِ وَٱلشَّمْسِ

وَٱلشَّفْعِ بِالصَّبْرِ وَٱلصَّيْفِ وَٱلَّيْلِ

وَٱلتِّينِ وَٱلزَّيْتُونِ سِجِّيلٍ سِجِّينٌ

مُنفَكِّينَ فَإِنَّ ٱلْجَنَّةَ لِحُبِّ ٱلْخَيْرِ

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ مَا ٱلطَّارِقُ ٱلنَّجْمُ

ٱلثَّاقِبُ مِن شَرِّ ٱلْوَسْوَاسِ ٱلْخَنَّاسِ

الدَّرسُ الخامس عَشَر — تَدرِيبَاتٌ عَلى الشَّدَّتين فِى كَلِمَة

يَزَّكَّىٰ يَذَّكَّرُ

ٱلْمُدَّثِّرُ ٱلْمُزَّمِّلُ عِلِّيِّينَ عِلِّيُّونَ

إِنَّ ٱلَّذِينَ إِلَّا ٱلَّذِينَ مِنْ

شَرِّ ٱلنَّفَّٰثَٰتِ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ

الدَّرسُ السَّادِسَ عشر | تدريباتٌ على الشَّدَّةِ والسّكونِ مع المدِّ

ضَآلًّا دَآبَّةٍ حَآجَّكَ حَآجُّوكَ

لَضَآلُّونَ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ أَتُحَآجُّونِّى

وَلَا تَحَٰٓضُّونَ وَٱلصَّٰٓفَّٰتِ جَآءَتِ

ٱلصَّآخَّةُ فَإِذَا جَآءَتِ ٱلطَّآمَّةُ ٱلْكُبْرَىٰ

الدَّرسُ الأَخير | تَدريباتٌ على ما سَبَق

جَزَآءً ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ إِنَّآ أَعْطَيْنَٰكَ إِلَيْنَآ

الدرس الرابع عشر وانەی چواردەهەم

مَــرُّوا/ میم فتحه رٍا : تدریبات علی الشده والسکوننموونەیەک لەچۆنێتی تهجی دەرسی چواردەیەم
رَبَّی/ راکەمان وصلا و وقفا قەڵەوه یاکه وصلا و وقفا مدی [شده مەرٍ را ضمه واو سکون رٍوو[مَـــرُّوا
وَالشَّمسِ/ لامەکە لامی تعریفی شمسی مدغەمه ، میمەکه لەازمینه غنه .طبیعی دوو حەرٍەکە
ناقصەیه لەمراطب مرطەبەی چوارەمه ، سینەکەش لەسەری وقف بکەین ساکن ئەبی مخرج و سیفەتی
خۆی ئەویٚ مخرجی/من بین طرفی للسان ومن بین الثنایا العولیا السفلی سیفەتی/ همس/ رخاوه/
سِــجِّــیــلٍ/ یاکەمان وصلا مدی طبیعی دوو حەرٍەکه بەڵام .استفاله/ انفتاحه/ اصماته/الصفیره
مُــنفَــکِــیــنَ/ میمەکه له ازمینه وقفا مد عارض للسکون ٢ ـ ٤ ـ ٦ حەرٍەکه درێژ دەکرێتەوه
انقص ماتکونه لەمراتب مرتبەی پێنجەمه نونەکەش له ازمینه کامیلەیه بەڵام لەمراتب مرطبەی سێیەمه
اخفاکەش دەرەجەی وسطایه یاکەمان وصلا مدی طبیعی دوو حەرٍەکه بەڵام وقفا مد عارض
نونی کۆتایش وصلا انقص ماتکونه بەڵام وقفا .للسکون ٢ یان ٤ یان ٦حەرٍەکه درێژ دەکرێتەوه
لحب الخیر/ راکه رای استثنایه إذا السماء انشقت/ إذا السماء: لێره تسقط مدی طبیعی .ناقصەیه

إِيَابَهُمْ ۝ خَيْرًا يَرَهُ ۝ شَرًّا يَرَهُ ۝ مِيقَٰتًا

يَوْمَ فَمَن يَعْمَلْ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ

ٱلنَّاسُ مِن رَّبِّكَ رَسُولٌ مِّنَ ٱللَّهِ

صُحُفًا مُّطَهَّرَةً صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ أَبْصَٰرُهَا سِرَاجًا

وَهَّاجًا ۝ وَأَنزَلْنَا أَكْلًا لَّمًّا ۝ وَتُحِبُّونَ

ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝ غُثَآءً أَحْوَىٰ ۝ مُعْتَدٍ

أَثِيمٍ إِذَا تُتْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً تُسْقَىٰ مِنْ

عَيْنٍ ءَانِيَةٍ ۝ مَنْ بَخِلَ لَيُنۢبَذَنَّ

مِنۢ بَعْدِ مِنۢ بَيْنِ ٱلصُّلْبِ لَنَسْفَعًا

بِالنَّاصِيَةِ بِذَنبِهِمْ مُطَهَّرَةٍ بِأَيْدِى

سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۝ هُمْ فِيهَا لَكُمْ دِينُكُمْ

وَلِىَ دِينِ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ تَرْمِيهِم

بِحِجَارَةٍ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ مِمَّ ٱللَّهُمَّ

تَمَّتْ بِالْخَيْرِ

الكَلِمَاتُ القُرْآنِيَةُ الَّتِي تُكتَبُ وُفقَ رَسْمِ المُصحَفِ بِطَرِيقَةٍ بَيْنَمَا تُقْرَأُ بِطَرِيقَةٍ مُخْتَلِفَةٍ .

رقم	طريقة الكتابة	طريقة القراءة	رقم السورة ورقم الآية	رقم	طريقة الكتابة	طريقة القراءة	رقم السورة ورقم الآية
١	أَنَا۠	أَنَ	في أي موضع	٩	لِشَاْىْءٍ	لِشَيْءٍ	٢٣ ، ١٨
٢	يَبْصُۜطُ	يَبْسُطُ	٢٤٥ ، ٢	١٠	لَّٰكِنَّا۠	لَكِنَّ	٣٨ ، ١٨
٣	أَفَإِيْن	أَفَئِنْ	١٤٤ ، ٣ / ٣٤ ، ٢١	١١	لَأَاْذْبَحَنَّهُ	لَأَذْبَحَنَّهُ	٢١ ، ٢٧
٤	بَصْۜطَةً	بَسْطَةً	٦٩ ، ٧	١٢	سَلَٰسِلَا۠	سَلَاسِلَ	٤ ، ٧٦
٥	مَلَإِيْهِ	مَلَئِهِ	في أي موضع	١٣	قَوَارِيرَا۠	قَوَارِيرَ	١٦ ، ٧٦
٦	ثَمُودَا۠	ثَمُودَ	٦٨٠١١ ٣٨٠٢٥ / ٣٨٠٢٩ ٥١٠٥٣	١٤	وَمَلَإِيْهِمْ	وَمَلَئِهِمْ	٨٣ ، ١٠
٧	لِتَتْلُوَا۠	لِتَتْلُوَ	٣٠ ، ١٣	١٥	لِيَبْلُوَا۠	لِيَبْلُوَ	٤ ، ٤٧
٨	لَن نَّدْعُوَا۠	لَن نَّدْعُوَ	١٤ ، ١٨	١٦	لِيَرْبُوَا۠	لِيَرْبُوَ	٣٩ ، ٣٠

يَـزَّكَّى/ يا :نموونەيەك لەچۆنێتی تهجی دەرسی پازدەيەم🌷🌷🌷🌷🌷🌷🌷🌷🌷الدرس الخامس عشر
لەم دەرسە ڕاهێنان .فتحە زا شدە یەز زا فتحە کاف شدە زەک کاف فەتحە اليف صغيرە كا يزَّكَّى
هەركاتێك لامی تعريفی هات و .دەكرێت لەسەر وشەيەك كە لەوشەكە دوو شەدەی تێدايە
.بەهمزەی وصل دەستمان پێی کرد ئەوا دايئيمەن همزە وەصلەكە بە فتحە دەست پێی دەكرێت
بۆچی همزە وصلەكە فەتحەدارە؟ چونكە لامی تعريفی لەقورئانی پیرۆز زۆر هاتوە وە فەتحە
لامی ①جياوازی لەنێوان لامی لازيمە و لامی غير لازيمە چيە؟ 📌 .حرەكەيەكی ئاسانە لەسەر زمان
غير لازيمە/ ئەو لامەيە ئەگەر لامەكە لەوشەكە لابدەين يان لاينەدەين ئەوا هيج لەماناى وشەكە
لامی ② .نموونە/ المدثر لێرە بلّێن مدثر يان المدثر ئەوا هيج لەماناى وشەكە ناگۆريت🌷 .ناگۆريت
لازمە/ ئەو لامەيە چەن وشەيەكمان هەيە ئەبێت لامەكەی پێوە بێت واتا لازمە ئەو لامەی پێوە بێت
پێوەی نەبێت ئەوا مانای وشەكە هیچ نادات ئەو وشانەش كە اسماء موصول و اسم جلالە ئەگرێتەوە
اسماء موصولەكان/[الذين ـ والذان ـ الئی ـ والتی] ئەمانە اسماء موصولەن اسم جلالە ناوی پيرۆزی
نموونە/ الذين /لێرە بلێن اذين هيچ مانای نيە 🌷 .ئەمانە زائيدە لامەكەيان پێوە بێت [خوای گەورە [الله
واتا ئەبێت لازمە لامەكەی پێوە بێت .

ضَــــآلاًّ/ ضاد فتحه اليف مد لام شده ضـــال لام /نموونەیەک لەچۆنیتی تهجی دەرسی شازدەیەم دەرسی شازدەیەم باسی مد لازم کلیمی دەکات لەدەرسی سێیەم .فتحەتەین لەن ضـــآلةن ضـــآلا مد لازم کلیمی .باسی مد لازم حرفیمان کردوە بەجوانی لێرە باسی مد لازم کلمی دەکەین مد لازم کلمی مثقل/ ئەو مەدەیە لەدوای پیتە مەدیەکە پیتێکی مشدد ① :دەکرێتە دوو بەش مد لازم کلیمی مخفف/ تەنها یەك وشەمان هەیە ②نموونە/ ضَــــآلاًّ ، الحـــآقَّه دێت لەقورئانی پیرۆز بەس یەك وشەمان هەیە {لەقورئانی پیرۆز کە مد لازم کلمی مخففە ئەویش{ءَالــئَنَ کە دوو مد لازم کلیمی مثقلی تێدایە ئەویش وشەی [أَتُحَـــآجُّــونِّی]یە

الدرس الأخير تدريباتٌ على ما سبق

:[نموونەیەك لەچۆنێتی تهجی دەرسی ئەخیر[حەڤدەیەم
[جَزَآءً/ جیم فەتحه جه زا فەتحه الیف مد زا جزا همزه فەتحەتەین ئەن [جَزَآءً
{مراتب المدود { پلەكانی مد}
١ - مد لازم[أقوى المدوده ، بەقوەترین مەده .
٢ - مد واجب متصل .
٣ - مد عارض للسكون .
٤ - مد جائیز منفصل .
٥- مدي بدل .

جیاوازی لەنێوان مد صله صغراء و مد صله كبراء چیه؟
١ : مد صله صغراء .
حەرەكه درێژ دەكرێتەوه ٢ .
لەكاتی وەستان مەدەكه نامێنی .
.له یەك وشه روودەدات .
٢: مد صله كبراء .
.ـــ ٥ درێژ دەكرێتەوه ٤ .
.لەكاتی وەستان مەدەكه نامێنیت .
له ٢وشه روودەدات .

مد جائیز منفصل دوو بەشی هەیه : -
١ - مد جائیز منفصل حقیقی/واتا لەدوو وشەی جیا پێیك دێت .
نموونه/[إنآ أعطیناك]
٢- مد جائیز منفصل حوكمی
[نموونه[يآَيُّهَا ــ هـٰؤُلَآءِ /

ئەو خڕه بچووكه مانای چیه لەنێوان وشەكان هاتوه؟
.مانای ئەوەیه كه وشەكه لەوقف و وصل [وەستان ، ڕۆیشتن]دەخوێندرێتەوه .

تهجي الستعاذة

أَعُوذبِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيم

همزة فتحة ءَ ، عين ضمة واو سكون عُو (أَعُو) ،
ذال ضمة ذُ (أَعُوذُ) ، با كسرة لام شدة بِلّ
لام فتحة الف صغيرة لَـٰ ، ها كسرة هِ (أَعُوذُ بِلّـٰهِ)،
ميم كسرة مِ (أَعُوذُ بِلّـٰهِمـِ)،
نون فتحة شين شدة نَشّ
شين فتحة ياسكون شّيْ (أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْ)،
طا فتحة الف سكون طَا (أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْطَا)
نون كسرة را شدة نِرّ ، را فتحة (أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْطَانِرَّ)
جيم كسرة ياسكون جِى (أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْطَانِرَّجِيـ)
ميم كسرة مِ ، (أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْطَانِرَّجِيـم)

(أَعُوذُ بِلّـٰهِ مِـنَشَّيْطَانِرَّجِيـم)

تهجي البسملة

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمـٰنِ الرَّحِيمِ

باكسرة سين سكون بِسْـ ،

ميم كسرة لام شدة مِلّ ،

لام فتحة ألف صغيرة لَـٰ ،

ها كسرة را شدة هِـرّ ،

را فتحة حا سكون رَ (بِسْمِلَّهِرَّحْ).

ميم فتحة ألف سكون مَا (بِسْمِلَّهِرَّحْمَ)

نون كسرة را شدة نِرّ،

را فتحة رَ بِسْمِلَّهِرَّحْمَـٰنِرَّ

حا كسرة يا سكون حِى (بِسْمِلَّهِرَّحْمَـٰنِرَّحِي)

ميم كسرة مِ (بِسْمِلَّهِرَّحْمَـٰنِرَّحِيـم) ، (بِسْمِلَّهِرَّحْمَـٰنِرَّحِيـمْ)

تهجي سورة الاخلاص

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (١)

قاف ضمة لام سكون   قُلْ ،

ها ضمة هُ (قُلْ هُ) ،

واو فتحة لام شدة وَلّ ،

لام فتحة الف صغيرة لَ ،

ها ضمة هُ (قُلْ هُوَّلَّهُ) ،

همزة فتحة ء (قُلْ هُوَ اللَّهُ أ) ،

حافتحة حـَ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَ) ،

دال ضمتين دُنْ (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدُنْ) ،

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

تابع تهجي سورة الاخلاص

اللَّهُ الصَّمَدُ (٢)

همزة فتحة لام شدة أَلّـ ،

لام فتة ألف صغيرة لَـ ،

هاضمة صاد شدة هُصّـ ،

صاد فتحة صـَ (أَلَّهُصَّـ) ،

ميم فتحة مـَ (أَلَّهُصَّمَ) ،

دال ضمة دُ (أَلَّهُصَّمَدُ) ،

(أَلَّهُصَّمَدْ) ،

أَحَدٌاللَّهُ الصَّمَدُ

همزة فتحة ءَ ،

حا فتحة حَ (أَحَ) ،

دال ضمة دُ (أَحَدٌ)،

نون كسرة لام شدة نِلّ { إلتقآء ساكنين وتم تحريك الساكن الاول بالكسرة } ،

لام فتحة ألف صغيرة لَ ها ضمة صاد شدة هُصّ

صاد فتحة صَ (أَحَدٌنِلَّهُصَّ) ،

ميم فتحة مَ (أَحَدٌنِلَّهُصَّمَ) ،

دال ضمة دُ (أَحَدٌنِلَّهُصَّدُ) ،

(أَحَدٌنِلَّهُصَّدْ)

تابع تهجي صورة الاخلاص

لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ (٣)

لام فتحة ميم سكون لَمْ ،

يا فتحة يَ (لَمْ يَ)

لام كسرة دال سكون لِدْ (لَمْ يَلِدْ) ،

واو فتحة وَ (لَمْ يَلِدْ وَ) ،

لام فتحة ميم سكون لَمْ (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ) ،

يا ضمة واو سكون يُو (لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُو) ،

لام فتحة دال سكون لَدْ

(لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ)

تهجی (بطیئ) :- لەسەرخۆ تهجی ئەکەین و پیت پیت ئەیخوێنین و ئەگەڕێینەوە .

بەلاّم تهجی سریع پیت پیت ئەیخوێنین بەلاّم ناگەڕێینەوە هەتا وشەکە تەواو ئەبێت ئینجا ئەگەڕێینەوە .

کۆتای